

JAANITULI
KÄOPESAS

EET TUULE

JAANITULI
KÄOPESAS

Toimetanud Siiri Soidro
Kujundanud Angelika Schneider

© Eet Tuule ja Tänapäev, 2018
ISBN 978-9949-85-333-5
www.tnp.ee

Trükitud AS Pakett trükikojas

I

Koduteel põikas Jaan Arukask Sakust läbi ja parkis masina Rimi ette. *Hea, et õigel ajal meelde tuli, mõtles mees poodi sisenedes. Jaanipäev oli lähenemas ja ta ladus ostukäru kuhjaga kaupa täis. Enne kassa juurde minekut kõhkles mees viivu, kuid haaras siis ühe õlle kuuspaki ka kaasa. Eks ma tasapisi rüüpan, rahustas Jaan südametunnistust. Hommikul tahaks jõe ääres õnge leotada ja siis kuluks purk või paar kindla peale marjaks ära. Jaanipäevani sellest siiski ei jätku ...* Korruga katkestas tema mõtisklused kassapidaja kärsitu hää:

„Vahelduseks võiksite oma kaardi lugerisse torgata. Teised ostjad soovivad ka toidu eest tasuda.”

Jaan virgus tardumusest, vabandas, sooritas vajaliku toimingu, ladus kogu kraami kahte riidekotti ning tegi minekut.

„Tere Jaan!” hõikas keegi. „Kas valmistud juba juubeliks?”

„Mis kuradi juubeliks,” torises mees, kui tundis hüüdjast ära oma kunagise klassivenna. „Pole mul mingit juubelit.”

Aga Reinu suud juba nii kergelt lukku ei pane. „Tead, vennas, minul lööb paari kuu pärast samuti viiskümmend ette. Ütle parem, kumb kummale nime andis: kas sina jaanipäevale või on see koguni vastupidi?”

„Ise täismees, aga lõksutad lõugu nagu poisike,” läks Jaan tõsiselt turri, ent kooliveli püsis tal takjana sabas ja latras muudkui edasi.

„Tead, ma nimetaksin seda täielikuks vedamiseks, et sind siin trehvasin. Elame suhteliselt lähestikku, ent näeme teineteist heal juhul vaid viis-kuus korda aastas.”

„Mõni ime. Õismäel möödus vahel aastat poolteist, enne kui sama trepikoja Juhaniga vastamisi sattusin.”

„Linnaelu ongi nõme! Räägime parem jaanipäevast,” muutus Rein tõsisemaks. „Usud või ei, aga eelmisel nädalal oli sinust juttu. Ja mitte just vähe!”

„Kellele minusugune metsavend enam korda läheb?”

„Kujuta ette, läheb. Ise mees kui mastimänd, laiaõlgne ja sileda näoga. Tumedas parukas mitte ühtegi halli karva! Ja suured töömehe käed ... Kavatsesin homme sinu Käopesa külastada. Nüüd aga säherdune vedamine. On sul kümme minutit aega?”

Alles nüüd hakkas Jaan oma kunagist pinginaabrit huviga silmitsema. Keskmist kasvu heas füüsilises vormis sitke vend oli samuti ristiverd ja nägi esinduslik välja. Ainult et pruuni nägu ääristav habe lorkas liiga metsikult ja selles oli palju halle karvu.

„Mis viga, kas neelasid keele alla?” muutus Rein kärsituks.
„Jäin lihtsalt mõtlema, miks sa mind sedasi moosid,” muigas Jaan. „Nii palju vast ikka aega leian, aga ega pikka jututuju pole – tulin just ema vaatamast.”
Rein manas ette kaastundliku näo. „Kuidas tal seal ka läheb?”
„Mis ta läheb, eaka inimese asi. Tal on isegi vedanud, tütre peres hoolitsetakse ta eest hästi.”
„Siis pole muretsemiseks põhjust.”
„Seda küll, aga meie noorusmaast jäi ängistav tunne. Jüri alevik on sedavõrd muutunud, et lihtsalt ei taha sinna minna. Tohutult laiali valgunud, võõras ja kuidagi ebamäärane: pole linn ega maa.”
„Olen nõus. Vanu tuttavaid ka kohtasid?”
„Huvitaval kombel jah. Riina Metstakiga sattusin vastamisi, aga rõõmu see kohtumine ei valmistanud.”
„Oli ta jälle vindine?” näitas Rein oma informeeritust.
„Seekord pigem vaid lõhnadega, aga väljanägemine andis küll kõvasti soovida. Raske uskuda, et kunagi oli ta ümbruskonna ilusaim plika!”
„Muidugi kurb. Eks välimus ta hukutaski. Muide, ka minu tänane teema ulatub tagasi meie kooliaega.”
Jaanis süvenes ebamäärane eelaimus, aga ta ootas – *las teeb ise otsa lahti, mina tal seda kergemaks ei tee!* Tundus, et muidu nii sorava jutujooksuga mees valis seekord hoolikalt sõnu. „Minu elulaad eeldab paljusid kontakte, enamasti väga lühikesi ja pealiskaudseid, ent asi seegi. Osa infot hangin Facebookist, paljudega suhtlen ka telefoni teel ja mõnega vahel ka skaibin, nagu näiteks Lea Tiigiga. Mäletad sa teda ikka veel?”
„Pead mind siis nii seniilseks või? Aga räägi asjast!”
„Ära ole nüüd nii kärsitu, kohe jõuan tuumani. Üleeile võttis Lea minuga ühendust ning palus mul sind külastada ja välja

uurida, kuidas sa sellesse suhtusid, kui tuleksime nelja-viiekesi sinu metsatallu väikest jaanituld tegema?”

Nii, pauk ongi käes! „Kuidagi väga ootamatu. Kes need tulijad siis oleksid?”

„Lea oli Aire ja Veiko kohvikusse kutsunud ning seal siis arutati, et viiekümneseks saadakse vaid kord elus. Ja meiega see lähiajal juhtubki, kusjuures otsa teed lahti just sina. Ja kes ei ihkaks jaanilaupäeva maal veeta, pealegi nii kaunis kohas, nagu sinu Käopesa on. Tuleksime neljakesi: mina, Lea, Aire ja Veiko. Naised pakkusid ka Riina välja. Seega meie lõpuklassi kamp.”

Jaan sügas mõtlikult kukalt, silus oma pikki pulstunud juukseid ja ohkas. „Juba kolme päeva pärast ...”

„Sul on õigus, et aega napib, aga kuna sina oled ainuüksi nime poolest sümboolne tegelane ning sündisid meist esimesena, siis tähistaksime seda numbrit koos – ehtsas looduses, tagasihoidliku mälestuste-meenutuste jaanitulega. Söödava ja joodava kraami toome kaasa meie, sinu poolt jääks vaid asupaik ja lõkkematerjal. Mida sa säärase ettepaneku peale kostad?”

Seekord sügas Jaan esmalt oma mitmepäevase habemetüükaga lõuga. „Vanu kaaslasi oleks tõepoolest huvitav kohata,” lausus ta seejärel, „ainult et Riina peaks ka kindlasti osalema – kas või seepärast, et minu teada oli tema sünnipäev juba mai lõpus. Ja ega vist keegi meist talle õnne ei soovinud.”

Reinu nägu venis pikaks, aga samas asendas seda lai naeratus. „Tore! Annan sinu nõusolekust teistele juba täna teada ja kui Riina vähegi tahab, võib temagi kampa lüüa. Siis oleks tõesti kogu meie seltskond koos.”

„Jah, kui mitte Ervinit lugeda.” Seepeale vakatasid korraks mõlemad. „Sul nagu meeldib alati vahendaja olla?” küsis Jaan siis ootamatult.

„Mis mõttes?”

„Otseses mõttes, aga olgu pealegi. Mulle ju nagunii keegi ei helista, peetakse erakuks.” Ütles, istus autosse, tõmbas ukse pauguga kinni ning võttis paigalt, jättes klassivenna üllatunult järele vaatama. *Midagi pole parata, vahel viskab see mees oma laiamisega lihtsalt üle! Las ta siis vahendab edasi.*

Vaevalt oli Jaan jõudnud toidukraami külmikusse ja sahvrisse paigutada ning kanadele ja Paukale süüa anda, kui mobiil helises. Rein loomulikult. Jaan kõhkles hetke, ent võttis kõne siiski vastu.

„Kuule, mis sul hakkas? Põrutasid sõna lausumata minema.” Jaan muigas, kuna Reinu nõrдинud hääl reetis paraja annuse arusaamatust.

„Minu teada vahetasime üsna mitu lauset. Tahaksin näiteks Airelt ka kuulda, kas ta ikka soovib sel lõkkeõhtul osaleda.”

„Annan sinu küsimuse edasi.”

„Kena. Veel parem oleks, kui annaksid mulle tema telefoninumbri.”

„Olgu pealegi, kui sa muidu ei usu,” ohati teiselpool. „Oota natuke,” ja ta nimetas numbri, mis oli Jaanil kunagi koos mobiiliga kaotsi läinud. Seda üles kirjutades tuli too tõesti tuttav ette – niisiis, hästi unustatud vana. Viimaste aastate jooksul oli ta oma suhteid kaasinimestega niikuinii miinimumini kahanetanud ning seda raskem oli tal praegu kunagisele sümpaatiale helistada.

Teen seda hiljem, otsustas Jaan ja hakkas kõigepealt vee järele janunevaid peenraid kastma. Seejärel vaatas ta jaanituleks varutud kännud ja puunotid üle. Nende põletamisega oli ta kavatse- nud üksi oma uut aastakümnet vastu võtta. Parimal juhul koos poja või naabripapiga. Seda juhul, kui Mait teda õigel päeval õnnitlema tuleb ja Peenra Eedi lapsed Vooste külla ei jõua. Puid

igatahes piisas, sest suurt tuld pole tal plaanis süüdata – lõke peab kenasti selleks ettenähtud raudkividega ümbritsetud asemele ära mahtuma. Loodust säästva mehena oskas ta metsas käituda. *Vähemalt siin ma linnarahva soovidele järele ei anna ning metsas on teised mulle alati kuuletunud*, muheles Käopesa talu peremees rahulolevalt.

Marssis pika sammuga tuppa, sõi suutäie ja avas esimese õllepurgi – *selle olen täna igatahes täiega ära teeninud!* Pärast soolakala libistas Jaan ka teise purgitäie märkamatult kurgust alla. „Läks nagu kerisele,” kiitis ta Paukale, kes saba liputades talle andunult otsa vaatas. *Kerisele*, ehmus mees seepeale ära. *Sauna ma neile igatahes küll kütma ei hakka! Kes tahab, mingi leotagu end jões. Mõnus ujumiskoht asub ju lähedal.* Mõte suplusele rikkus miskipärast tuju ja ise seda märkamata avas ta juba kolmanda õlle.

Õhtupoolik oli ilus. Lähima kuuse ladvas vilistas muusträstas, õunapuul kliristas punarind ja kaugemal hõiskas metsvint. Risuhunnikusse ilmus nobe käblik, kes lasi kohe kuuldavale kiire ja üllatavalt kõlava viisi. *Ega teda ilmaasjata vanasti risulinnuks hüütud*, tõmbus linde armastava Jaani nägu naerukile. *Pagana Rein! Viis mind oma uudisega rööpast välja*, kirus telefoni näppiv mees mõttes. *Aga praegu on viimane aeg helistada – kui sellele purgile põhja peale teen, saab Aire kindlasti aru, et olen kerge auru all. Parem, kui ta seda ei tea.*

„Halloo! Teil on ilmselt valeühendus.”

„Arvan, et mitte, olen Jaan Arukask.”

„Oi, tere Jaan!” rõõmustas Aire siiralt. „Kust see ime tuli, et vanad sõbrad on hakanud mind meelde tuletama.”

„Kes siis veel, kui küsida tohib?”

„Küsida ikka tohib ja seekord isegi vastan: Lea – meie klassiõde Jüri keskkoolist.”

„Miks ma ei mäleta. Oli tal asja ka?”

„Kuule, ma ei tunne sind ära,” laskis Aire naerulinnu lendu. „Sa oled alati selline vagur ja tasane olnud, nüüd aga küsitled mind nagu kohtu-uurija. Või oled lihtsalt uudishimulik?”

„Ära arvasid.”

„Hüva, Lea organiseerib jaanilaupäevaks meie lõpuklassi ühist sünnipäevapidu. Oled sa nõus meid enda juures vastu võtma?”

„Tervet klassi?” kohkus Jaan sootuks ära.

Tallinnas lagistati naerda. „Mine nüüd! Meie kunagist kampa ikka. Kas Rein sai su kätte?”

„Jah, juhuslikult Sakus. Kas sina tuleksid?”

„Otse loomulikult! Tahan väga teid kõiki näha ja kuulda, kuidas teil läinud on. Aga sina?”

„Mina samuti. Eriti soovin sinuga kokku saada – teisi olen vahetevahel siin-seal kohanud, sind aga mitte.”

Selle lause peale näis Aire heameelt tundvat. „Samad sõnad. Räägin siis meie vestlusest ka Leale, ta lubas mind auto peale võtta. Niisiis, peatse kohtumiseni!”

„Kohtumiseni!”

Unustatud, ent samas endiselt tuttav hääletämber oli sedavõrd erutav, et Jaan sulges silmad ja kandus mälestustes veidi enam kui kolmkümmend aastat tagasi. Mitmed sündmused tundusid otsekui eile toimuvat ja ometi mahtus tänaste ja toonaste mälopiltide vahele nii palju. Oi kui palju ...

Teiste eluolust tean vähemalt natukenegi midagi, aga Aire omast peaaegu mitte tuhkagi, adus ta ühtäkki valulikult. Pärast seda, kui Elvi komeedina mu elu segi paiskas, kadus Aire silmist ja hiljem olen teda vaid paar korda vilksamisi näinud. Hääl on tal aga endiselt eriline, loodan väga, et ka ta välimus mulle meeldiks.

Äkki haukuma hakanud Pauka tõi mõne päeva pärast viiekümneseks saava mehe nooruslikest unelmatest tänapäeva tagasi.